

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ УСТАВНО ПРАВО
НА ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, на седницата одржана на 5.7.2024 година, донесе Одлука бр. 1102-103/7, за формирање на Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област *уставно право* на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, во состав:

- проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, редовен професор на Правен факултет „Јустинијан Први“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (претседател);

- проф. д-р Рената Дескоска, редовен професор на Правен факултет „Јустинијан Први“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје;

- проф. д-р Јован Ананиев, редовен професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за изборот е објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ на 26.6.2024 година и во предвидениот рок се пријави:

д-р Наташа Мирославева, асистентка на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Врз основа на пријавата, а по разгледување на целокупната документација на кандидатката д-р Наташа Мирославева, како членови на Рецензентската комисија, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

I Биографски податоци

Кандидатката д-р **Наташа Мирославева** моминско **Донева** е родена на 24.11.1993 година во Штип, Р. Македонија. Основното образование го завршила во „Ванчо Прќе“ во Штип, а средното образование го завршила во Гимназијата „Славчо Стојменски“ во Штип. Во учебната 2012/2013 година се запишала на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Во 2017 година, го завршила Правниот факултет со просечен успех 9,55 и се стекнала со звање дипломиран правник (Правосудна насока).

Во 2017 година, кандидатката се запишала на постдипломски студии на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Во 2018 година успешно го одбрала магистерскиот труд со што се стекнала со звање **магистер на правни науки - Правосудна насока**.

Во септември 2019 година, кандидатката била примена на Школата за докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на насоката уставно право. Во 2024 година го одбрала докторскиот труд на тема „**Постконфликтниот уставен инженеринг и улогата на меѓународниот фактор во креирањето на т.н октроирани уставни дилеми и проблеми**“ и се стекнала со звањето **доктор на правни науки**.

Во однос на правното искуство, кандидатката д-р Наташа Мирославева има волонтерско искуство во Адвокатската канцеларија „Ванчо Жежов“ во Штип, во Нотарската канцеларија „Соња Кантарџиска“ во Штип, во Основниот

суд во Штип и во Основното јавно обвинителство во Штип. Во периодот 2018-2019 година, работела како демонстратор на Правниот факултет при УГД. Од 2019 година до денес, кандидатката е вработена како асистентка на Катедрата за меѓународни политички организации. Кандидатката е ангажирана на предметите Уставно право, споредбено уставно право, правосуден систем, човекови права, социологија на право, меѓународно јавно право, меѓународни организации. Во 2019 година кандидатката д-р Наташа Мирославева го положила правосудниот испит.

Кандидатката д-р Наташа Мирославева е ко-тренер на студенти од клубот „A fortiori“, кои се натпреваруваат на регионални Moot Court и Pre-Moot Court натпревари за познавање на постапката пред Европскиот суд за човекови права и Европската конвенција за човекови права. Таа е технички уредник на меѓународното студентско списание „Student’s Social Science Journal“ што го издава Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“. Член е на Правната клиника на УГД каде што се обезбедува бесплатна правна помош и каде што ги менторира студентите во клиниката. Членка е на Националното координативно тело за имплементација на Законот за бесплатна правна помош-подготовка на книга и протокол за БПП (во соработка со Советот на Европа). Кандидатката е дел од Организациониот одбор на Меѓународната научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет“.

Кандидатката д-р Наташа Мирославева е авторка на повеќе научни трудови. Во текот на академската кариера има учествувало на научни конференции од областа на правото во земјата и во странство.

II Општи услови за избор:

Кандидатката д-р Наташа Мирославева има доставено:

1. Уверенија:
 - Уверение за положени испити од прв циклус на студии, со просечен успех од **9.55**;
 - Уверение за положени испити од втор циклус на студии, со просечен успех од **10.00**;
 - Уверение за положени испити од трет циклус на студии, со просечен успех од **10.00**.
2. Диплома за завршени докторски студии и одбранет докторски труд на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, насока Уставно право, со која се стекнала со научен степен **доктор на науки**.
3. Одлуки за претходен избор во звањето **асистент** на научната област меѓународни политички организации на Правниот факултет при УГД (Одлука бр. 1102-84/4 донесена на седницата одржана на 22.5.2019 година и Одлука бр.1102-144/4 од 16.12.2021 година донесена од Наставно-научниот совет на Правниот факултет на седницата одржана на 15.12.2021 година).
4. Листа на објавени трудови, согласно ЗВО во последните пет години пред објавување на конкурсот (табела подолу)
5. Сертификат за познавање на англиски јазик.
6. Биографија.

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1.	Doneva, Natasa and Zdraveva, Ana and Trajkovska, Elena	<i>De facto states</i>	Ninth International Scientific Conference "Social Changes in the Global World". ISBN 978-608-244-903-6.	2022
2.	Doneva, Natasa	<i>Меѓународните влијанија при создавање на уставите</i>	Eighth International Scientific Conference "Social changes in the global world" ISSN 978-608-244-838-1	2021
3.	Rogleva, Aleksandra and Doneva, Natasa	<i>Corruption risk in implementing urgent public procurement during COVID -19 pandemic in R. North Macedonia.</i>	Collection of Papers from online International Academic Conference of PhD. Students and Young Researchers. pp. 89-99. ISSN 978-80-7160-618-5	2021
4.	Doneva, Natasa	<i>Cybercrime regulations: need for a new international approach?</i>	Optime Special Issue Jean Monnet Module EUWEB. ISSN 2220 - 461X	2021
5.	Doneva, Natasa and Trajkovska, Elena	<i>Перспективите за европски устав</i>	Seventh International Scientific Conference "Social Changes in the global world"- ISSN ISBN 978-608-244-767-4	2020
6.	Doneva, Natasa	<i>Правната етика во САД елаборирана низ призмата на модел стандардите на АВА.</i>	Seventh International Scientific Conference "Social Changes in the global world"- ISSN ISBN 978-608-244-767-4	2020
7.	Doneva, Natasa and Gazepova, Veronika	<i>Заштита на правото на здрава животна средина низ праксата на Европскиот суд за човекови права.</i>	Правен дијалог бр. 21. ISSN 1857-7644	2020

8.	Doneva, Natasa and Buraliev, Ivan	Истанбулска конвенција-сеопфатна регулатива или уште едно парче хартија во низа.	6th International Scientific Conference "Social Changes in the Global World".	2019
9.	Doneva, Natasa	Виртуелна закана или реална опасност-сајбер тероризмот низ призмата на најекспонираните case studies	6th International Scientific Conference "Social Changes in the Global World".	2019
10.	Doneva, Natasa	Меѓународно воено/ хуманитарно право.	Student's Social Science Journal, 7 (7). pp. 29-41. ISSN 2545-4021	2019
11.	Doneva, Natasa	Боите на криминалот.	Student's Social Science Journal, VI (6). pp. 35-47. ISSN 2545-4021	2018
12.	Doneva, Natasa	Еволуцијата на казненото право низ призмата на историските рамки.	Student's Social Science Journal, 4 (5). pp. 25-39. ISSN 2545-4021	2018
13.	Doneva, Natasa and Koceva Anastazija	Продор на современиот концепт за сурогатство низ државната легислатива.	Student's Social Science Journal, 4 (5). pp. 39-49. ISSN 2545-4021	2018
14.	Doneva, Natasa and Koceva, Anastazija	Нирнбершки процес.	Student's Social Science Journal, 3 (3). ISSN 2545-4021	2017

III Посебни услови за избор во звањето доцент

Согласно со чл. 10, ст. 2 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип (Универзитетски гласник на УГД бр.50/2021 година), кандидатката кумулативно ги исполнува сите подзаконски услови за избор во звањето доцент и тоа:

1. **Учество во научноистражувачки проекти, односно значајни достигнувања во примената на научноистражувачките резултати:**

- Организатор и истражувач во проектот „Стекнување практични компетенции за концептот на неутралност со примена на дебата и критичко мислење во сферата на геополитиката и меѓународното право“, Правен факултет-

УГД.

- Истражувач во проектот „Концептот за одржлив развој низ призмата на правото и политиките”, Центар за анализа на право и политики, Правен факултет, УГД – Штип;

IV Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

1. Наставно-образовна дејност

Движење во наставата и изборни постапки

Кандидатката д-р Наташа Мирославева од 2018 година била демонстратор на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Избрана е за соработник - асистент на научното подрачје меѓународни политички организации.

Како асистентка, кандидатката била ангажирана на предметите: Уставно право, Споредбено уставно право, Правосуден систем, Човекови права, Социологија на право, Меѓународно јавно право, Меѓународни организации и тоа:

- На насоката Правни студии во првиот семестар, предмет **Уставно право** (3+2+2), 8 ЕКТС, Штип и Струмица;
- На насоката Правни студии во вториот семестар, предмет **Политички систем** (2+2+1), 6 ЕКТС, Штип и Струмица;
- На насоката Правни студии во вториот семестар, предмет **Социологија на правото** (2+2+1), 6 ЕКТС, Штип и Струмица;
- На насоката Правни студии во четвртиот семестар, предмет **Меѓународно јавно право** (2+2+1) 6 ЕКТС, Штип и Струмица;
- На насоката Правни студии во четвртиот семестар, предмет **Човекови права** (2+1+1), 4 ЕКТС, Штип и Струмица;
- На насоката Правни студии во петтиот семестар, предмет **Меѓународни организации** (2+1+1), 4 ЕКТС, Штип и Струмица;

Студиска програма: Меѓународно право и меѓународни односи

- На студиската програма Меѓународно право и меѓународни односи, во првиот семестар, предмет Вовед во меѓународното јавно право (2+2+1), 6 ЕКТС;
- На студиската програма Меѓународно право и меѓународни односи, во првиот семестар, предмет Меѓународни организации (2+1+1), 4 ЕКТС;
- На студиската програма Меѓународно право и меѓународни односи, во вториот семестар Споредбено уставно право (2+2+1), 6 ЕКТС.

2. Научноистражувачка дејност

Учество на научни симпозиуми во земјава и во странство (конференции, натпревари, тркалезни маси, работилници, школи, предавања и сл.)

- 📖 Academic Trainer for the Moot Court Competition- 2019,2020,2022,2024.
- 📖 International Conference “Via Scientiae Iuris-International Conference-Doctoral School of Law at the University of Miskolc, Hungary”, 2023.
- 📖 International Conference on The Concept of Sustainable Development in Law and Policies: Occurrence, Challenges and Perspectives-Center for analysis of law and policies, 2022.
- 📖 International Scientific Conference “Systemic Agency in Extraordinary Situations: Experiences and Challenges”, Faculty of Law, University of Nis, 2022.

2 nd Edition of the Jean Monnet Module “EU-Western Balkans Cooperation on Justice and Home Affairs, EUWEB”, Fisciano, Salerno, 2021.

International Academic Conference “Bratislava Legal Forum 2020”; Constitutional engineering - Abuse of constitutional provisions of protecting human rights.

International Conference on Outsourcing and Cooperation with third countries: Deconstructing the Formal and the Informal in Migration and Asylum Policies; Jean Monnet Network Project “Migration and Asylum Policies Systems”-MAPS, 2021.

Online course for **law trainees** and law students - introduction to the European Convention on Human Rights and the European Court of Human Rights - organized by the Bar Association of RSM and cooperation with the Council of Europe and the Faculty of Law at the University “Goce Delchev” Stip;

YOUTHPASS for Youth Exchanges – YES Youth Entrepreneurship Services, Czech Republic;

MYLA: Human Rights Internship Program and Trainings;

NATO SPA Advance Training Course “Towards effective cyber defense in accordance with the rule of law”

Bilateral Bulgarian Macedonian Youth Seminar “” Shaping our Common Future; Bulgaria.

Вебинар на тема “Парламентот (Собранието) како основна институција на парламентарното право”, Парламентарен институт, Собрание на Р.Македонија, 2021.

Participation in the cycle “Days of simulated trial”, 2019

IDEA Foundation - training - Public speaking and legal argumentation;

“ERSE THE HATE” Certificate;

DIPLOMATIC NEGOTIATIONS”- Simulation Workshop-Certificate of appreciation;

Online seminar on “Parliament (Assembly) as a basic institution of parliamentary law”, Parliamentary Institute, Assembly of the Republic of North Macedonia;

6th International Scientific Conference “Social Change in the Global World”- Section Young Researchers. (participator and organizing committee);

7th International Scientific Conference “Social Change in the Global World”- Section Young Researchers. (participator and organizing committee);

8th International Scientific Conference “Social Change in the Global World”- Section Young Researchers. (participator and organizing committee);

9th International Scientific Conference “Social Change in the Global World”- Section Young Researchers. (participator and organizing committee);

10th International Scientific Conference “Social Change in the Global World” (participator and organizing committee);

11th International Scientific Conference “Social Change in the Global World” (participator and organizing committee);

3. Научноистражувачки трудови објавени во меѓународни научни списанија и меѓународни научни публикации

1. Doneva, Natasa and Zdraveva, Ana and Trajkovska, Elena (2022) *De facto states*. Ninth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”. ISBN 978-608-244-903-6;

2. Doneva, Natasa (2021) *Меѓународните влијанија при создавање на уставите*. Eighth International Scientific Conference “Social changes in the global

world". ISSN 978-608-244-838-1;

3. **Doneva, Natasa** (2021) *Cybercrime regulations: need for a new international approach?* Optime Special Issue Jean Monnet Module EUWEB. ISSN 2220 - 461X;

4. **Doneva, Natasa** and Trajkovska, Elena (2020) *Перспективите за европски устав*. Seventh International Scientific Conference "Social Changes in the global world"-Section Young Researchers. ISSN ISBN 978-608-244-767-4;

5. **Doneva, Natasa** (2020) *Правната етика во САД елаборирана низ призмата на модел стандардите на АВА*. Seventh International Scientific Conference "Social Changes in the global world"-Section Young Researchers. ISSN ISBN 978-608-244-767-4;

6. **Doneva, Natasa** and Buraliev, Ivan (2019) *Истанбулска конвенција-сеопфатна регулатива или уште едно парче хартија во низа*. 6th International Scientific Conference "Social Changes in the Global World";

7. **Doneva, Natasa** (2019) *Виртуелна закана или реална опасност-сајбер тероризмот низ призмата на најекспонираните case studies*. 6th International Scientific Conference "Social Changes in the Global World".

3.1. Други објавени трудови

1. Rogleva, Aleksandra and **Doneva, Natasa** (2021) *Corruption risk in implementing urgent public procurement during COVID-19 pandemic in R. North Macedonia*. Collection of Papers from online International Academic Conference of PhD. Students and Young Researchers. pp. 89-99. ISSN 978-80-7160-618-5;

2. **Doneva, Natasa** and Gazerova, Veronika (2020) *Заштита на правото на здрава животна средина низ праксата на Европскиот суд за човекови права*. Правен дијалог бр. 21. ISSN 1857-7644;

3. **Doneva, Natasa** (2019) *Меѓународно воено/ хуманитарно право*. Student's Social Science Journal, 7 (7). pp. 29-41. ISSN 2545-4021;

4. **Doneva, Natasa** (2018) *Боите на криминалот*. Student's Social Science Journal, VI (6). pp. 35-47. ISSN 2545-4021;

5. **Doneva, Natasa** (2018) *Еволуцијата на казненото право низ призмата на историските рамки*. Student's Social Science Journal, 4 (5). pp. 25-39. ISSN 2545-4021;

6. **Doneva, Natasa** (2018) *Продор на современиот концепт за сурогатство низ државната легислатива*. Student's Social Science Journal, 4 (5). pp. 39-49. ISSN 2545-4021;

7. **Doneva, Natasa** and Koceva, Anastazija (2017) *Нирнбершки процес*. Student's Social Science Journal, 3 (3). ISSN 2545-4021.

4. Магистерски и докторски труд

1. **Донева, Наташа** (2024) *„Постконфликтниот уставен инженеринг и улогата на меѓународниот фактор во креирањето на т.н. октроирани уставы: дилеми и проблеми“*. Докторат, Правен факултет „Јустинијан Први“, УКИМ, Скопје;

2. **Донева, Наташа** (2018) *Компјутерски криминал / Сајбер тероризам / Кибернетичка војна*. Магистерски труд, Правен факултет - УГД.

5. Учество на научен собир со реферат

1. **Донева, Наташа** (2022) *Сајбер криминалот низ призмата на целите за одржлив развој на ООН: Преточување на член 16.3 во националното право.*, Концептот на одржлив развој во правото и во политиките: застапеност, предизвици

и перспективи, 2 јуни 2022, Правен факултет-УГД;

2. **Doneva, Natasa and Gazerova Veronika** (2020) *Constitutional engineering - Abuse of constitutional provisions of protecting human rights.*, International academic conference organized under the auspices of the Slovak Bar Association Bratislava Legal Forum, 6–7 Feb 2020, Bratislava.

6. **Учесник во домашен научен проект:**

1. „Европска Унија и Северна Македонија: правно-политички предизвици во евроинтеграциските процеси” – Одлука бр. 1102-76/12 донесена на 257. седница на ННС, од 9.4.2024 година.

2. Никодиновска Крстевска Ана, Тушевска Борка, Кошевалиска Олга, Иванова Елена, Тодорова Билјана, Шутова Милица, Галева Јорданка, **Донева Наташа**, Здравева Ана, Панев Кристијан, Трајковска Елена (2021) *Концептот на одржлив развој низ призмата на правото и политиките/The concept of sustainable development through the prism of law and policies.* [Проект]

3. Маролов Дејан, Никодиновска Крстевска Ана, **Донева Наташа** (2021) *Стекнување практични компетенции за концептот на неутралност, со примена на дебата и критичко мислење во сферата на геополитиката и меѓународното право.* [Проект].

7. **Уредник на списание:**

Student's Social Science Journal, издавач Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, <https://js.ugd.edu.mk/index.php/sss/index2>

8. **Уредник на зборник на трудови:**

International Scientific Conference SOCIAL CHANGES IN THE GLOBAL WORLD© Copyright Faculty of Law, Goce Delcev University, Stip, North Macedonia: <https://js.ugd.edu.mk/index.php/scgw/issue/archive>

Уредници: Милица Шутова, Јорданка Галева, **Наташа Донева**, Ана Здравева, Кристијан Панев

Технички уредник: **Наташа Донева**, Ана Здравева

9. **Член на организационен или научен одбор на научен собир,**

Кандидатката д-р **Наташа Мирославева** е член на организацискиот одбор на Меѓународната научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет” <https://js.ugd.edu.mk/index.php/scgw>

10. **Член и ко-основач на Центар за меѓународно право и меѓународни односи**

координатор на настани во Центарот за меѓународно право и меѓународни односи; <https://pf.ugd.edu.mk/index.php/mk/cilir>

11. **Учество во работни групи**

➤ Работна група за презентација на Универзитет „Гоце Делчев” - Штип во средните училишта во државата; Одлука бр. 0201-179/6 од 8.2.2024 г.

➤ Работна група за презентација на Универзитет „Гоце Делчев” - Штип во средните училишта во државата; Одлука бр. 0201-1064/19 од 31.10.2023 г.

➤ Работна група за организација на настан „Прв академски час”; Одлука бр.0204-615/1 од 3.10.2022 г.

12. Сертификати (за организација на настани, проекти, предавања и сл.)

- Сертификат за организација на проектот „Неутралноста како концепт во меѓународното право“;
- Сертификат за успешна организација на Ораторска вечер;
- Сертификат за организирање на онлајн предавање на тема „Смртна казна“;
- Благодарница за поддршка и организација на прв академски час на УГД-„Бруцошка на УГД“.

13. Член на факултетски орган, комисија

Член на дисциплинска комисија.

14. Студиски престој во странство

- Department of Constitutional and Administrative Law of the Faculty of Law of the University of Vienna.

15. Кратка научна евалуација на научните трудови објавени во последните пет години (од последниот избор)

Doneva, Natasa and Zdraveva, Ana and Trajkovska, Elena (2022) [De facto states](#). In: Ninth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”. – ISBN 978-608-244-903-6

➤ De facto државите уште се познати и како „непризнати држави“, „делумно признати држави“, држави со спорна егзистенција. Иако, концептот на де факто државност изгледа разбирлив, сепак постојат тешкотии при дефинирањето кои територии се квалификуваат како де факто држави, а особено е проблематично да се утврди една дефинитивна листа. Во трудот, преку примери се елаборираат де факто државите кои се борат за меѓународно признавање и се анализира нивниот статус.

Doneva, Natasa (2021) [Меѓународните влијанија при создавање на уставите](#). Eighth International Scientific Conference “Social changes in the global world”. ISSN 978-608-244-838-1

➤ Во овој труд фокусот е насочен кон уставно-правните проблеми и дилеми, односно кон меѓународното влијание при промената и/или креирањето на националните уставы со посебен осврт на можното сценарио на т.н. наметнати уставы. Целта на трудот е да се опфати дилемата што уставните „инженери“ ја имаат во однос на конструирањето уставни решенија за (ре)дизајнирање на реалноста.

Doneva, Natasa (2021) [Cybercrime regulations: need for a new international approach?](#) Optime Special Issue Jean Monnet Module EUWEB. ISSN 2220 - 461X

➤ Сајбер криминалот, сајбер тероризмот и сајбер војната се проблеми кои постоеја и порано, но во последно време се шират со голема брзина, а промените на нивниот изглед, го отежнува нивното следење. Затоа може да се зборува за сајбер криминалот, сајбер тероризмот и сајбер војната како пандемијата на 21 век. Целта на трудот е да се прикаже потребата од нова „сајбер конвенција“ како и потребата од подобра меѓународна правна рамка. Трудот најнапред се занимава со Европската конвенција за компјутерски криминал и неговата употреба. Имајќи предвид дека сајбер полето не се состои само од сајбер криминали/навреда, туку и од сајбер тероризам и сајбер војни, вториот дел од трудот е посветен на потребата од нова дигитална конвенција. Во последниот дел е даден краток преглед на македонското законодавство во однос на сајбер криминалите.

Doneva, Natasa and Trajkovska, Elena (2020) [Перспективите за европски устав](#). Seventh International Scientific Conference “Social Changes in the global world”-Section Young Researchers. ISSN ISBN 978-608-244-767-4

➤ Идејата за основање на Европската Унија датира многу одамна. Фракциите кои го „заговараат“ етаблирањето на унија од овој калибар се многубројни, секој со свои ставови и насоки во кои би требало да се движи новата заедница. Од Маршаловиот план за реинтеграција, преку планот на Фуше, извештајот на Тиндеман, може да се согледа интенцијата за што подлабока соработка и подобра синхронизација во рамките на Унијата. Секако едни од главните „виновници“ за денешните темели на Унијата се Жан Моне и Роберт Шуман. Моне кој го дава предлогот за основање, Шуман кој ја донесува декларацијата на 9 мај 1950 година. Интенцијата на трудот е да даде акцент на потребата од донесување на Европски устав, но и да ги расветли потенцијалните препреки за донесување на истиот.

Doneva, Natasa (2020) [Правната етика во САД елаборирана низ призмата на модел стандардите на АВА](#). Seventh International Scientific Conference “Social Changes in the global world”-Section Young Researchers. ISSN ISBN 978-608-244-767-4

➤ Правосудството е област на правдата и на правичноста каде се одлучува за заштита на човековите права и слободи и задира во деловите од човековото живеење што се суштествени. Затоа е повеќе од потребно да се потенцира важноста од етичкото однесување на сите субјекти инволвирани во практикувањето на правото. Американската правна професија доживува брз развој. Правниците се се поприсутни и во јавноста, во медиумите. Со тоа се зголемува притисокот, но и значењето на правната етика. Од наративните правила, од АВА’s Canons од 1908, преку Model Code of Professional Responsibility, до The Model Rules of Professional Conduct може да се забележи дека обидот за зачувување на суштината на етиката е присутна отсекогаш, но начинот на кој истата е изразена е сменет. Всушност, дизајнирањето на соодветен документ и неговата имплементација се покажало малку проблематично. Во овој труд се елаборирани трите најрелевантни документи донесени од страна на АВА (American Bar Association) со цел да се согледа (р) еволуцијата на регулацијата на правната етика во САД. Исто така се дава краток осврт и на дисциплинските мерки за недолично однесување и „каналите“ низ кои истото се спроведува. Анализата е завршена со отворање на прашањата, што со правната етика во дигиталната ера и дали и како државите се носат со тој предизвик.

Doneva, Natasa and Buraliev, Ivan (2019) [Истанбулска конвенција-сеопфатна регулатива или уште едно парче хартија во низа](#). 6th International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”. ISBN 978-608-244-646-2

➤ Човековите права се синоним за еднаквост, недискриминација, рамноправност меѓу мажите и жените. Оваа премиса е умешно теоретски осмислена, но тешко практично применлива како во однос на нееднаквото валоризирање на женскиот труд во однос со машкиот, туку и во однос на жените како жртви на семејно и друг вид на насилство. Голем број меѓународни документи се обидуваат да се справат со овој глобален проблем, да ги анулираат или редуцираат штетните последици кои ги трпи женскиот род, но се забележува дека колку е поголем бројот на механизми за борба и заштита на жените од секаков вид насилство, насилството над нив сè повеќе се зголемува. Оттука, се наметнуваат прашања, зошто е тоа така, каде затајуваат надлежните институции, колку е (не) успешна законската регулатива, какво е влијанието на напишаното право, дали

се потребни нови инкриминации итн. Дел од одговорите на овие прашања можат да се најдат во Истанбулската конвенција. Дали оваа конвенција ќе ги реши сите проблеми, што и како е регулирано со неа, какви мерки се имплементирани во другите држави под влијание на оваа конвенција се само неколку прашања на кои трудот бара одговори.

Doneva, Natasa (2019) *Виртуелна закана или реална опасност-сајбер тероризмот низ призмата на најекспонираните case studies*. 6th International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”. ISBN 978-608-244-646-2

➤ Темата за сајбер тероризмот е интересна за следење бидејќи е динамична, сајбер тероризмот постојано се модифицира, се менуваат појавните облици, се менува *modus operandi*, се продира во сфери и области кои се од круцијално значење за опстанокот на државите. Информатичкиот изум се злоупотребува за започнување нови војни, за ширење ксенофобични пораки, за крадење парични средства, за крадење на берзанските тајни, за инсајдерски информации. Речиси и да нема крај на енормната листа на проблеми кои се започнати со овој вид модерен криминал. Потребата од негово сузбивање е алармантна и бара меѓународна соработка и помош. Сајбер криминалот и тероризмот иако се присутни во сите држави, сепак различно се регулирани што значи дека различни држави имаат различен систем на регулирање и справување со оваа материја, но и различни законски инкриминации. Трудот бара одговор на прашањето дали постои документ со меѓународна сила и глобално значење, на кој сите држави би му се „покориле“ за да се заштитат од дигиталниот тероризам. Во трудот се анализираат случаите на најекспонираните сајбер напади.

Приказ на докторската дисертација на кандидатката д-р Наташа Мирославева

Уставниот инженеринг е процес на креирање и/или измена на уставите, врз основа на однапред утврдени, договорени или дури и наметнати уставни решенија, насочени кон конституционализација на политичката реалност или менување на социјалната реалност во одреден правец, заради стабилност на државата. Во прашање е сложен уставен процес, во кој се вклучени клучните внатрешни и/или надворешни актери, директно, или како посредници. Уставната историја и уставната реалност познаваат уставно инженерски зафати во определени кризи, или постконфликтни состојби со цел уставот како највисок правен акт да биде прифатлив општествен договор за најширок круг граѓани, субјекти, сегменти и ентитети од различен карактер, заради овозможување стабилен политички и општествен развој. Сведоци сме на уставни промени и „реформи“ што следат по кризи состојби, општествена и политичка нестабилност или по воени конфронтации. Уставните „инженери“ во конструираните уставни решенија гледаат правен механизам за (ре)дизајнирање на реалноста. Но, кусиот период за уставниот дизајн, што најчесто е нов и не кореспондира со класичните и стандардни уставни решенија не секогаш овозможува целосна и соодветна проценка на издржаноста и апликативноста на решенијата, ниту предвидливоста на ефектите врз општествениот систем во целина, или неговите елементи: правниот, политичкиот, економскиот или кој било друг систем. Брзината на процесот на донесување или промена на уставот, не дозволува темелна проценка, ниту почитување на вообичаената процедура, односно не ги почитува предвидените фази. Тие се жртвуваат во името на повисок интерес, најчесто врзан за опасност од

поделба на општеството заради продлабочените и умножените расцепи и судири и намалените вкрстувања од расна, етничка, верска, социјална или друга природа.

За многумина е разбирлива и честа појавата да се донесе устав во такви ситуации, ако го имаме предвид фактот дека уставот може да донесе драстични општествени новости и промени во функционирање на државните органи. А, во такви кризни ситуации очигледна е потребата од уставни промени кои би помогнале да се врати мирот и сигурноста. Уставниот инженеринг „процвета“ во 1989, по завршувањето на Студената војна. Огромен дел од државите, речиси на сите континенти се соочија со предизвикот за креирање на нови уставни. Поголем дел од нив беа продукт на вооружен конфликт, револуции и последиците од нив. Креирањето на уставите многу често инволвира(ше) повеќе актери, кои првенствено ги класифицираме како внатрешни (инсајдери) и надворешни (аутсајдери). Сепак, веруваме дека во рамките на правото на самоопределување влегува и правото на дизајнирање и донесување на највисокиот правен акт на секоја држава – уставот. Се разбира, во услови на меѓусебна зависност и влијание на меѓународното и националното право, а во негови рамки и на уставното право, многу експерти и истражувачи од оваа област говорат за фактот дека создавањето на уставите е процес во кој пак неминовно е и надворешното влијание/наметнување, кое може да биде преку совети, експертиза, посредници, медијатори, олеснувачи... Финалниот резултат може да донесе позитивни или негативни последици.

Уставниот инженеринг својата (р)еволуција и точка на кулминација ја имаше по Студената војна во 1989 година. Во Источна Европа дојде до сериозна замена на социјалистичките уставни или до нивна драстична модификација, на линија на либералниот конституционализам. Новите уставни најчесто се (ре) креираа како резултат на претходни конфликтни ситуации, тешки и долги транзициски периоди и од политичката нестабилност. Интенцијата на трудот е да покаже дека уставниот инженеринг во постконфликтните држави е со поинаква димензија во однос на останатите држави коишто се немаат соочено со кризни општествени констелации.

ЗАКЛУЧНА ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Врз основа на сето претходно изнесено, Рецензентската комисија заклучи дека кандидатката д-р Наташа Мирославева, ги исполнува сите предвидени законски и подзаконски услови за избор во звањето доцент на научната област уставно право.

Кандидатката д-р Наташа Мирославева има солидна научна активност. Таа е авторка и коавторка на повеќе научни и стручни трудови објавени во научни списанија и публикации во земјава и во странство. Учествовала во повеќе научни проекти, а земала учество и на меѓународни научни и стручни конференции и други настани. Комисијата цени дека кандидатката има мошне значајна стручно-апликативна и наставна работа. Посебно се забележува интересот на кандидатката во воннаставните активности и нејзиниот ангажман и работа со студентите што е од посебно значење за нејзиниот натамошен наставен и академски развој.

Врз основа на севкупната досегашна активност, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, кандидатката д-р Наташа Мирославева да биде избрана во звањето доцент на научната област уставно право.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, претседател, с.р.

Проф. д-р Рената Дескоска, член, с.р.

Проф. д-р Јован Ананиев, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ ШТО СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
	Избор во звање доцент	1	15			15
	ВКУПНО					15
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори)	Прв автор - (1x9) Поени (9/6/3)				9 9
	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови на научен собир	6	2			12
	Учество на научен собир со реферат (постер/усно), концерт во земјата и во странство	2	1	1	1,5	3,5
	Одбранета докторска теза	1	8			8
	Одбранета магистерска работа	1	4			4
	Учесник во научен проект (максимум во три проекти)	3	2			6
	Студиски престој во странство			1	8	8
	Член на организационен или научен одбор на научен собир, фестивал	6	1			6
	ВКУПНО					56.5
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
	Труд во стручно (научно-популарно) списание	7	2			14
	Член на факултетски орган, комисија	1	2			2
	ВКУПНО					16
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					87.5